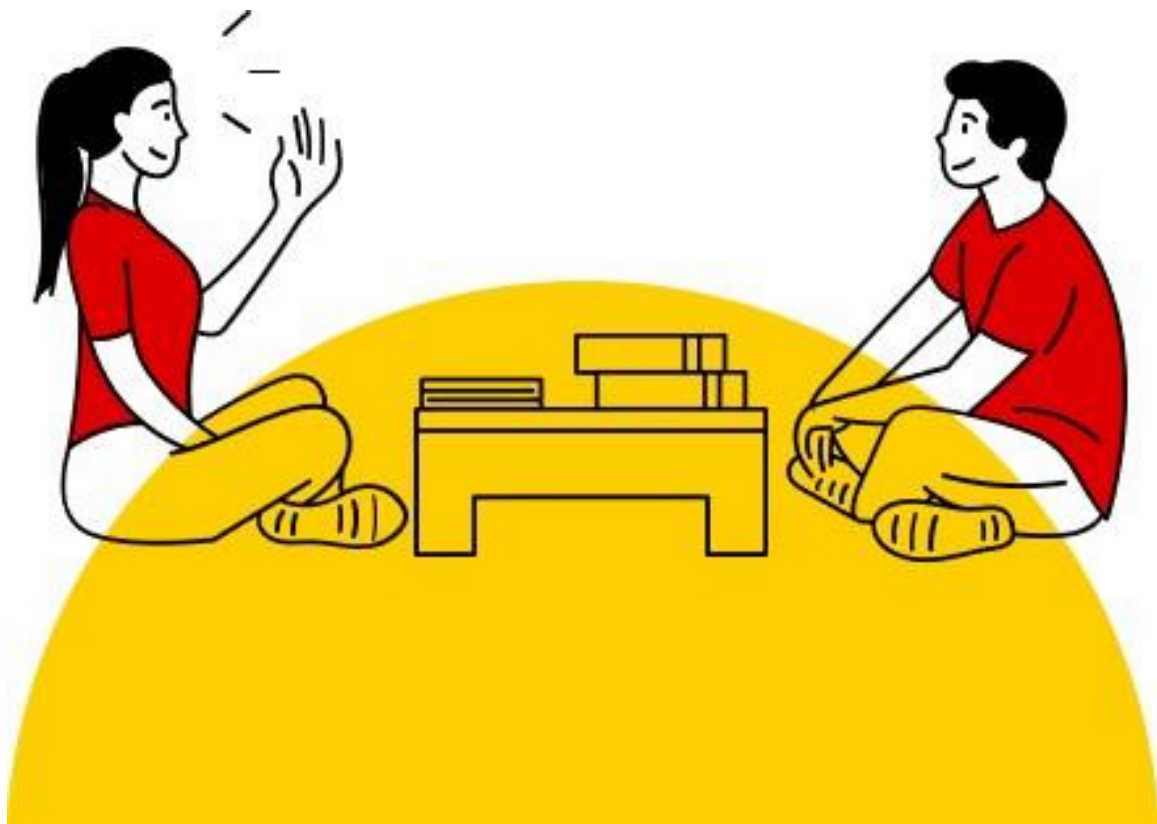

AUTENTYCZNY NIEMIECKI

ODCINEK 4

Ucz się mówić tak jak Niemcy!

Prawdziwe codzienne rozmowy na różne tematy.

Die Aufnahme – nagranie

Opa Theodor und seine kleine Enkelin Frieda unterhalten sich.

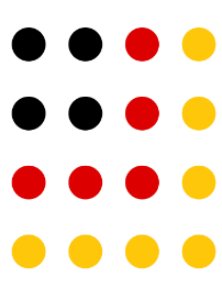
Dziadek Teodor i jego mała wnuczka Frieda rozmawiają.

Do tego materiału dostajesz (lub pobierasz) plik mp3 z nagraniem tego dialogu.

Ćwiczenie na dobry początek (na rozumienie ze słuchu):

Was ist richtig, was ist falsch?

	JA	NEIN
Frieda hat ein Geschenk zu Weihnachten bekommen.		
Opa Theodor kann Nintendo Switch bedienen.		
Frieda erklärt Opa, wie man das Spiel bedient.		
Opa Theodor versteht das Wort <i>Controller</i>.		
Frieda ist von dem Spiel ganz begeistert.		
Frieda hat Geschwister.		
Friedas Schwester ist jünger als sie.		
Friedas Schwester hat einen Freund.		
Frieda freut sich, dass ihre Schwester einen Freund hat.		

Das Gespräch – rozmowa

Frieda: Opa, das ist so cool! Das musst du dir anschauen!

Opa Theodor: Was ist das?

Frieda: Eine Nintendo Switch. Die habe ich zum Geburtstag bekommen!

Opa Theodor: Toll... Und was macht man damit?

Frieda: Na Spiele spielen natürlich! Das macht sowas von Spaß!

Opa Theodor: Ich glaube, dafür bin ich zu alt.

Frieda: So ein Quatsch! Hier, du nimmst einfach den einen *Controller* und steuerst damit die Figuren auf dem Bildschirm.

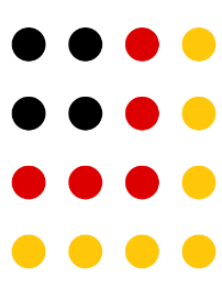
Opa Theodor: Also zu meiner Zeit gab es Kontrolleure noch im Zug...

Frieda: Ha ha, sehr lustig. Wer möchtest du sein? Du kannst sogar die Haarfarbe ändern. Und das Auto, mit dem du fährst!

Opa Theodor: Lass gut sein, Frieda. Für sowas hast du doch deine Schwester.

Frieda: Ja, aber die gewinnt immer, das ist so unfair! Außerdem geht sie mir gerade total auf den Keks.

Opa Theodor: Wieso das?

Frieda: Seit sie einen neuen Freund hat, redet sie nur noch darüber. Das ist so ätzend. Langsam kriege ich echt die Krise.

Opa Theodor: Oh je. Ihr macht mich noch fertig, ihr beiden.

Wörter und Wendungen – słówka i zwroty:

sich unterhalten – rozmawiać ze sobą

sich etwas anschauen – obejrzeć sobie coś

Spójrzmy na takie dwa zdania:

Du musst dir das anschauen. (Ty) musisz to zobaczyć.

Das musst du dir anschauen. To musisz zobaczyć.

Pierwsze zdanie jest neutralne. To jest zwykły, prosty szyk zdania: **Du musst...** itd., czyli podmiot, potem orzeczenie, a potem reszta.

W drugiej wersji na pierwszym miejscu mamy **das**, bo właśnie to jest informacja, na którą Frieda kładzie nacisk. To bardzo częste zjawisko w języku niemieckim: najbardziej podkreślaną informację w zdaniu podaje się na pierwszym miejscu. To wymusza oczywiście szyk przestawny, bo główna zasada – czasownik na drugim miejscu – pozostaje aktualna.

Wyjątkowo częstym dodatkiem do zwrotu **sich etwas anschauen** jest partykuła **mal**:

Das musst du dir *mal* anschauen.

Was macht man...? – Co się robi...?

man macht – robi się

man trinkt – pije się

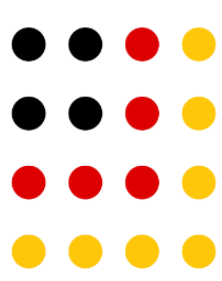
man isst – je/jada się

man fährt – jedzie/jeździ się

man arbeitet – pracuje się

Man to jedno z wyjątkowo przydatnych niemieckich słówek, które (właśnie pewnie dlatego) jest też jednym z najczęściej używanych wyrazów w tym języku. A konkretnie na miejscu 34 w oficjalnej statystyce częstotliwości użycia. To naprawdę bardzo wysoka pozycja jak na kilkaset tysięcy słów, które zawiera język niemiecki.

Nie mylcie niepozornego **man** z rzeczownikiem **der Mann** (miejsce 131), choć oba słowa wymawia się dokładnie tak samo. **Man** to podmiot (zaimek) bezosobowy. Używamy tego słówka zawsze z czasownikiem mówiąc o czymś, co „się” robi, nie podając dokładnie, o kogo konkretnie chodzi. Czasownik jest zawsze w trzeciej osobie liczby pojedynczej (czyli w identycznej formie jak po **er, sie, es**).

Ich glaube, dafür bin ich zu alt. – Myślę, że jestem na to za stary.

Inne przykłady takiego zwrotu:

Ich glaube, dafür bin ich zu doof. – Myślę, że jestem na to za głupi.

Ich glaube, dafür bin ich zu langsam. – Myślę, że jestem na to za powolny.

du nimmst einfach *den einen Controller*... – uwaga, tu **den** jest zaimkiem wskazującym, a nie rodzajnikiem określonym: „bierzesz po prostu *ten jeden* sterownik...”

der Quatsch [wymowa: kwacz] – bzdura, nonsens, głupota

steuern – sterować

das Steuer (liczba mnoga: **die Steuer**) – kierownica, ster

Uwaga, istnieje też:

die Steuer (liczba mnoga: **die Steuern**) – podatek

Steuern zahlen – płacić podatki

Lass gut sein – daj spokój, przestań

sowas skrót od **so etwas** – coś takiego

der Bildschirm – ekran, monitor

Wer möchtest du sein? – *Kim* chciałbyś być?

Dosłownie: „Kto” chciałbyś być? Pamiętajmy, że w niemieckim nie ma narzędnika (odpowiadającego na pytania: kim? czym?), więc musimy sobie jakoś inaczej dawać radę. Stąd też powiemy np.:

Er ist ein guter Arzt. – On jest dobrym lekarzem.

Dosłownie: On jest (kto? co?) dobry lekarz.

jemandem auf den Keks gehen – potocznie: wkurzać kogoś

Wieso das? – A to dlaczego?

Frieda mówi:

die gewinnt immer zamiast: **sie gewinnt immer** oraz:

die habe ich (...) bekommen zamiast **sie habe ich (...) bekommen**

Niemcy w mowie potocznej często używają rodzajników określonych zamiast zaimków osobowych. Tego też raczej nie znajdziecie w podręcznikach 😊.

ätzend – dosłownie: żrący (np. substancja żrąca typu kwas), potocznie jednak wyraz niezadowolenia: okropne, potworne

du machst mich fertig – wykańczasz/wykończysz mnie

Oczywiście znamy słowo **fertig** w różnych innych, bardziej podstawowych znaczeniach, np.: gotowy, skończony, ukończony, przygotowany, wykończony (np. mieszkanie). Tu, w połączeniu z **jemanden** (kogoś, biernik!) **fertig machen** mamy potocznie używane negatywne znaczenie.

Możemy powiedzieć też:

ich bin fertig – potocznie: jestem wykończona/-y

ihr beiden – wy obie, wy oboje, wy obaj

die beiden – obie, obu, oba

beides – jedno i drugie (obie rzeczy – np. kupuję, zamawiam, biorę, wyrzucam, lubię itd.)

W tym dialogu pojawiły się słówka **damit**, **dafür** i **darüber**. Gramatycznie rzecz biorąc są to przysłówki zaimkowe (lub, mówiąc po niemiecku, **Pronominaladverbien**, zwane czasem też **Präpositionaladverbien**), ale zakładam, że większość czytających te wyjaśnienia nie jest lingwistami, więc podaję tę nazwę tylko jako ciekawostkę, której nie musicie zapamiętywać (bo i po co?).

Słówek tego typu jest więcej, np. **darauf, damit, davon, davor, dazu, daran, darum, danach, darin, dabei, daraus, dagegen**, żeby wymienić te najbardziej popularne.

Pewnie widzicie od razu, że każdy z tych wyrazów składa się z fragmentu **da-** oraz przyimka (czyli np.: **auf, mit, zu** itd.). Jeśli **da-** stykałoby się z samogłoską przyimka (czyli literą **a, i** lub **u**), to wtedy trudno byłoby to wymówić i między jedną a drugą część wyrazu wkrada się jeszcze łączące **-r-**.

Polskie tłumaczenie takich wyrazów może być bardzo różne, to zależy niestety od konkretnego kontekstu, nie istnieje jedno uniwersalne tłumaczenie żadnego z nich.

Er herrscht darüber. – On panuje **nad tym**.

Sie freut sich darüber. – Ona cieszy się **tym**.

Wir reden darüber. – My mówimy **o tym**.

Sie verfügen darüber. – Oni dysponują **tym**.

Er beschwert sich darüber. – On się skarży **na to**.

Ihr berichtet darüber. – Wy relacjonujecie **to**.

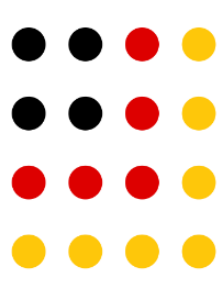
Sie ärgert sich darüber. – Ona złości się **na to**.

Wir entscheiden darüber. – My decydujemy **o tym**.

Sie lacht darüber. – Ona się śmieje **z tego**.

Wir regen uns darüber auf. – Irytujemy się **tym**.

I, żeby było jeszcze trudniej, dodatkowe kilka przykładów, które nie są przysłówkami zaimkowymi, a wyglądają identycznie:

Die Lampe hängt darüber. – Lampa wisi **nad tym**.

Ich gehe darüber. – Przejdę przez to (np. przez ulicę, kładkę, ścieżkę, grządkę, leżącą kłodę drzewa itp.).

Die Wohnung darüber steht leer. – Mieszkanie **nad nami** (albo nad tym mieszkaniem, o którym akurat mówimy) stoi puste.

Ich fahre noch mit dem Besen darüber. – Przejadę **po tym** jeszcze szczotką.

Die Schüler sind 18 und darüber. – Uczniowie mają po 18 **i więcej** lat.

Skąd więc wiedzieć, jak tłumaczyć np. to konkretne **darüber**?

Trudno to odgadnąć nie mając wiadomości wyjściowej.

A w naszym przypadku wiadomość wyjściowa brzmi: np.: czasownik **reden** łączy się najczęściej z przyimkiem **über**, czyli:.

Wir reden über das Wetter. – Rozmawiamy o pogodzie.

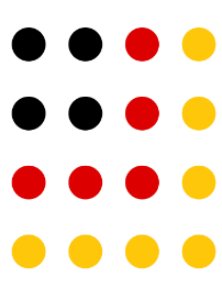
(lub: **Wir reden darüber.**)

Ihr redet über den Urlaub. – Rozmawiacie o urlopie.

(lub: **Ihr redet darüber.**)

Er redet über sein Auto. – On rozmawia o swoim samochodzie.

(lub: **Er redet darüber.**)

Ale uwaga! To wszystko dotyczy przykładów z rzeczami nieożywionymi. Jeśli mówimy o ludziach, to powiemy:

Wir reden über deine Eltern. – Rozmawiamy o twoich rodzicach.

Ihr redet über seinen Opa. – Rozmawiacie o jego dziadku.

Er redet über seine Freundin. – On rozmawia o swojej dziewczynie.

Frieda mówiąc **Sie redet nur noch darüber.** – „Ona mówi już tylko o tym” zamiast **Sie redet nur noch über ihn.** zastosowała potoczny skrót myślowy i/lub miała na myśli wszystko, o czym jej siostra opowiada w związku ze swoim chłopakiem.

Ich kriege die Krise! – Dostaję/dostanę szału!

die Krise – dosłownie: kryzys

kriegen – potocznie: dostać, dostawać

Zapamiętaj ważne potoczne zwroty i wyrażenia!

So ein Quatsch! – Co za bzdura!

Quatsch! – Bzdura!

Wieso das? – A to dlaczego?

Das mach sowas von Spaß! – To sprawia taaaką przyjemność!

Das ist so unfair! – To tak(ie) nie w porządku!

Übungen

Übung 1:

Uzupełnij tabelę:

czas teraźniejszy	tryb rozkazujący	pytanie lub prośba
Ich schaue mir das an.		
Du	Schau dir das (mal) an!	Schaust du dir das (bitte) (mal) an?
Er		
Sie		Schaut sie sich das an?
Wir		Schauen wir uns das (bitte) an?
Ihr		
Sie		
Sie		

Übung 2:

Przetłumacz na niemiecki:

1. On mnie wykańcza.
2. Ona mnie wykończy.
3. Wykończymy go.
4. Wykończycie mnie.
5. Wykończę was.
6. Pani mnie wykończy.
7. Pan ją wykończy.
8. Państwo mnie wykańczają.
9. Wykończycie nas.
10. Wykończę ją.

Übung 3:

Sprawdź swoją wymowę na smartfonie w bezpłatnej aplikacji Tłumacz Google. Przeczytaj podane zdania na głos i zobacz, czy zapis na ekranie jest prawidłowy. Próbuje, aż wszystko będzie się zgadzało.

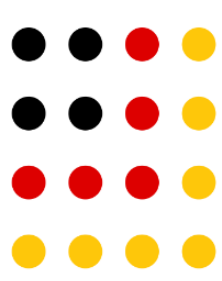
- **Das musst du dir anschauen.**
- **Das macht Spaß!**
- **Sehr lustig.**
- **Wieso das?**
- **Sie redet nur noch darüber.**
- **Ihr macht mich fertig.**

Schlüssel – klucz odpowiedzi

	JA	NEIN
Frieda hat ein Geschenk zu Weihnachten bekommen.		x
Opa Theodor kann Nintendo Switch bedienen.		x
Frieda erklärt Opa, wie man das Spiel bedient.	x	
Opa Theodor versteht das Wort <i>Controller</i>.		x
Frieda ist von dem Spiel ganz begeistert.	x	
Frieda hat Geschwister.	x	
Friedas Schwester ist jünger als sie.		x
Friedas Schwester hat einen Freund.	x	
Frieda freut sich, dass ihre Schwester einen Freund hat.		x

Übung 1:

czas teraźniejszy	tryb rozkazujący	pytanie lub prośba
Ich schaue mir das an.	<del></del>	<del></del>
Du schaust dir das an.	Schau dir das (mal) an!	Schaust du dir das (bitte) (mal) an?
Er schaut sich das an.	<del></del>	Schaut er sich das an?
Sie schaut sich das an.	<del></del>	Schaut sie sich das an?
Wir schauen uns das an.	Schauen wir uns das (mal) an!	Schauen wir uns das (bitte) an?
Ihr schaut euch das an.	Schaut euch das (mal) an!	Schaut ihr euch das (bitte) an?
Sie schauen sich das an.	<del></del>	Schauen sie sich das an?
Sie schauen sich das an.	Schauen Sie sich das (mal) an!	Schauen Sie sich das (bitte) an?

Übung 2:

1. Er macht mich fertig.
2. Sie macht mich fertig.
3. Wir machen ihn fertig.
4. Ihr macht mich fertig.
5. Ich mache euch fertig.
6. Sie machen mich fertig.
7. Sie machen sie fertig.
8. Sie machen mich fertig.
9. Ihr macht uns fertig.
10. Ich mache sie fertig.

PS

Oczywiście można te zdania (poza 1 i 8) przetłumaczyć również używając czasu przyszłego Futur I, czyli konstrukcji z czasownikiem pomocniczym **werden**. Np. **Sie wird mich fertig machen**. Jednak użycie czasu przyszłego jest w mowie potocznej znacznie mniej prawdopodobne, Niemcy z reguły używają zamiast tego po prostu czasu teraźniejszego, a fakt, że dotyczy to przyszłości wynika z szerszego kontekstu (którego, przyznaję, w takich krótkich zdaniach do tłumaczenia trochę brakuje).